

ระบบเปิดในโรงเรียน

ความหมาย

ระบบเปิดในโรงเรียน (Open Systems in Schools) หมายถึง ทักษะที่ว่าสถานศึกษาเป็นองค์การทางสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือสถานศึกษาเป็นองค์การทางสังคมที่ได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม และขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม

ความเป็นมา

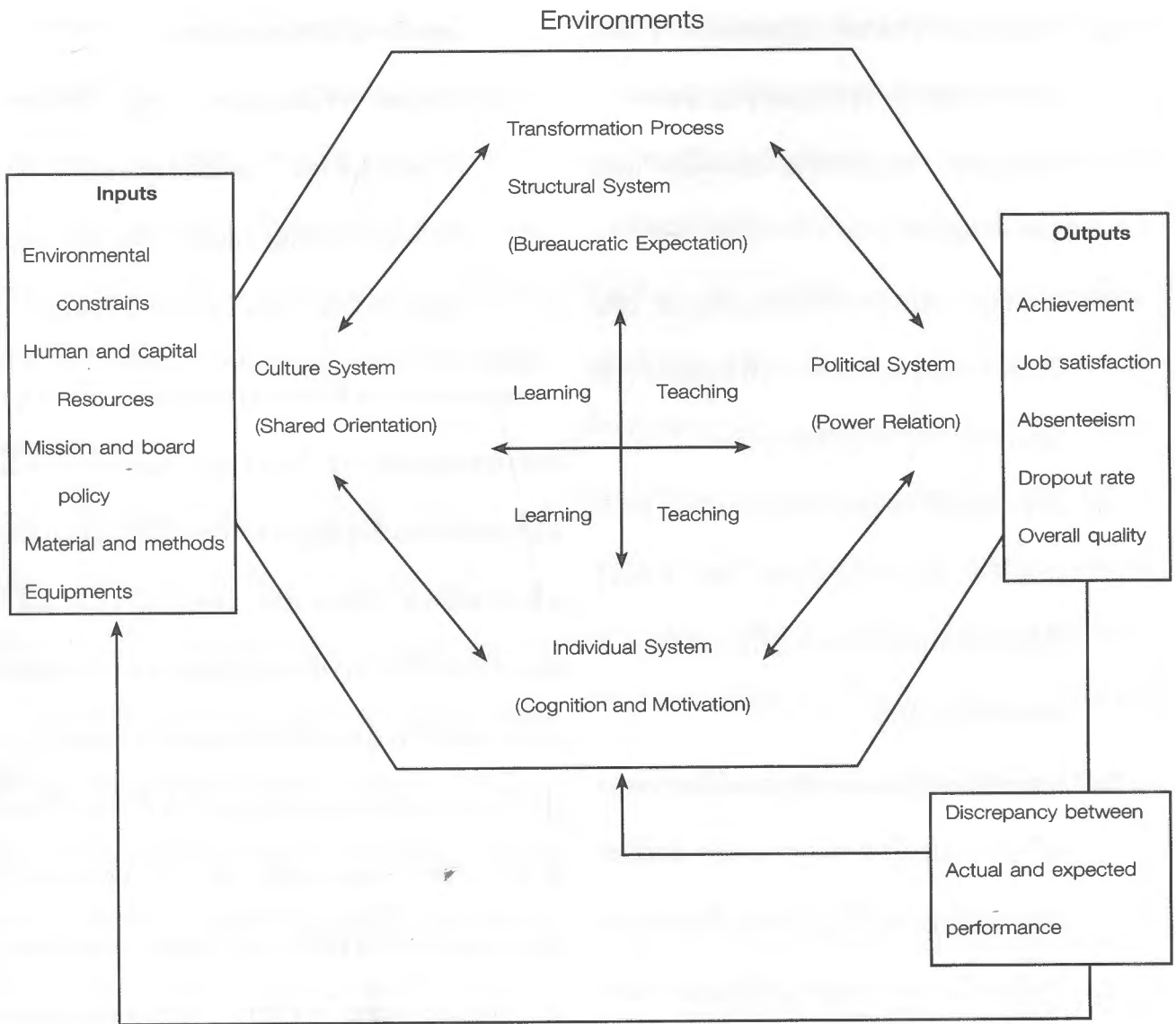
ในปี ค.ศ.1947 แมกซ์ เวบเบอ (Max Weber, 1947) เริ่มคิดว่าองค์การทั้งหลายเป็นระบบสังคมที่ประกอบด้วยบุคคลมาร่วมกันทำงานย่อมมีปฏิสัมพันธ์และขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม อันได้แก่ การแข่งขัน ทรัพยากร และระบบการเมือง สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การ องค์การจึงไม่ใช่เป็นองค์การปิด ที่ทำงานกันแต่เฉพาะบุคคลในองค์การเท่านั้น ต่อมาในปี ค.ศ.1960 ทาลคอตต์ พาร์สันส์ (Talcott Parsons) (Parsons, 1960) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อองค์การและเสนอแนวความคิดว่าองค์การเป็นระบบเปิดที่ขึ้นอยู่กับและได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อม ความคิดดังกล่าวนี้ ในปี ค.ศ. 2008 เวน เค ฮอย (Wayne K. Hoy) และ ซีเซล จี มิสเกล (Cecil G. Miskel) (Hoy and Miskel, 2008) ได้นำความคิดของ จาคอบ ดับเบิลยู จีท์เซลส์

(Jacob W Getzels) และอีกอน จี กูบา (Egon G. Guba) (Getzel and Guba, 1957) ที่ว่าโรงเรียนเป็นระบบสังคม มาวิเคราะห์ให้เห็นว่าโรงเรียนเป็นสังคมระบบเปิดที่นำเอาทรัพยากรอันได้แก่ ครู นักเรียน เงิน จากสิ่งแวดล้อมและวิชาการต่างๆมาสู่กระบวนการทางการศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงนักเรียนให้เก่ง ดี มีสุข การบริหารกิจการโรงเรียนจึงต้องบริหารด้วยทฤษฎีการบริหารแบบระบบเปิด ฮอยและมิสเกล (Hoy and Miskel, 2008) ได้อธิบายความคิดและสังพจน์เกี่ยวกับระบบเปิดในโรงเรียนไว้ ดังนี้

ความคิดและสังพจน์เกี่ยวกับระบบเปิดในโรงเรียน

1. โรงเรียนเป็นสังคมที่เป็นระบบเปิดได้รับอิทธิพลจากอำนาจรัฐ ระบบการเมือง ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม
2. ระบบสังคมในโรงเรียนประกอบด้วย
  - 1) ส่วนต่างๆที่สัมพันธ์กัน 2) ลักษณะ และ 3) กิจกรรมที่ส่งผลต่อส่วนต่างๆทั้งหมด เช่น เมื่อผู้ปกครองร้องเรียนให้อาจารย์ใหญ่เปิดวิชาใหม่ขึ้นมาไม่ใช่เพียงผู้อำนวยการเท่านั้นที่ได้รับผลกระทบ ครู และนักเรียนก็ได้รับผลกระทบด้วยเช่นกัน

3. โรงเรียนประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ เช่น ครูที่กระทำการตามความต้องการ ความเร็ว จุดมุ่งหมาย แรงจูงใจ และ บทบาทของเขา
  4. โรงเรียนเป็นสังคมที่มีจุดมุ่งหมาย เช่น โรงเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาให้ นักเรียนเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ
  5. โรงเรียนมีโครงสร้างที่แบ่งเป็นแผนก สาขาวิชา เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ มีผู้เชี่ยวชาญและตำแหน่งในระดับต่าง ๆ ลดหลั่นกันลงมา
  6. โรงเรียนมีกฎระเบียบอย่างเป็นทางการ พร้อมกันนั้นก็มีบรรทัดฐานอย่างไม่เป็น ทางการเพื่อให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่เหมาะสม
  7. โรงเรียนมีบทลงโทษอย่างเป็นทางการและ ไม่เป็นทางการต่อผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบ
  8. ระบบการเมืองมีอิทธิพลต่อโรงเรียน การเมืองมีอิทธิพลต่อการกระทำของ ผู้บริหารและครู
  9. โรงเรียนมีวัฒนธรรมของโรงเรียนที่มีผลต่อ พฤติกรรมของบุคคลในโรงเรียน
  10. โรงเรียนเป็นระบบสังคมที่มีความคิดรวบ ยอดและสัมพันธ์กัน เช่น ห้องเรียนถือว่าเป็นระบบสังคม แต่โรงเรียนที่ประกอบด้วย ห้องเรียนก็เป็นระบบสังคม
  11. ทุกองค์การที่มีแบบแผน เช่น โรงเรียน เป็นระบบสังคม แต่ไม่ใช่ทุกระบบสังคม เป็นองค์การที่มีแบบแผน เช่น สังคมของ ครูแบบหนึ่งอาจไม่มีระเบียบแบบแผน
- ทุกองค์การที่มีแบบแผนย่อมมีจุดมุ่ง หมายขององค์การ โรงเรียนเป็นองค์การที่มี แบบแผนย่อมมีจุดมุ่งหมายของโรงเรียนเพื่อ ผลิตผลลัพธ์ (outputs) โดยนำสิ่งป้อนเข้า (inputs) มาทำการเปลี่ยนแปลง(transformation process) ไปสู่ผลลัพธ์(outputs) ภายใน บริบทของสิ่งแวดล้อมทำให้โรงเรียน มี 6 องค์ประกอบหลัก คือ 1) โครงสร้าง (structure) ของโรงเรียน 2) บุคคล (individual) 3) วัฒนธรรมของโรงเรียน (school culture) 4) การเมืองในโรงเรียน (politics in school) 5) เทคนิควิธีการและการเรียนการสอน (teaching) 6) สิ่งแวดล้อม (environment) 7) ข้อมูลย้อนกลับจากภายใน (internal feedback) 8) ข้อมูลย้อนกลับจาก ภายนอก (external feedback) องค์ประกอบ เหล่านี้สร้างเป็นรูปแบบระบบเปิดในโรงเรียน ได้ ดังภาพ 1

ภาพ 1 รูปแบบระบบเปิดหรือเรียกอีกอย่างว่า ระบบสังคมในโรงเรียน

ตามรูปแบบดังกล่าวนี้สามารถอธิบายการทำงานของโรงเรียนได้ ดังนี้

1. โรงเรียนกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลากรทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนมีความพอใจผลงานของโรงเรียน นักเรียนไม่ขาดเรียน นักเรียนไม่ลาออก คุณภาพของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับดี
2. โรงเรียนดำเนินกิจกรรมเปลี่ยนแปลงนักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายในข้อ 1. โดย
  - 1) จัดโครงสร้างโรงเรียนแบ่งเป็นแผนกแบบระบบราชการ . 2) หาผู้อำนวยการครู ซึ่งแต่ละคนมีความคิด มีสติปัญญา และมีแรงจูงใจ มีความต้องการของแต่ละคน การดำเนินงานขององค์กรเกิดจากอิทธิพลของโครงสร้างของโรงเรียนและ

ครูแต่ละคนในโรงเรียน ถ้าให้ B เป็น พฤติกรรมขององค์การ S เป็นโครงสร้างของโรงเรียนและ I เป็นแต่ละบุคคลในโรงเรียน ก็สามารถเขียนได้ว่า $B = f(S \times I)$ เช่นการประเมินผลการสอนของครูในโรงเรียนเป็นผลมาจากนโยบายของโรงเรียน (S) และความต้องการของครู (I) 3) การดำเนินงานของโรงเรียนย่อมเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของโรงเรียน 4) การดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนย่อมเกี่ยวข้องกับระบบการเมือง 5) การจัดการเรียนการสอนเป็นหัวใจสำคัญ กระบวนการเปลี่ยนแปลงนักเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายของโรงเรียน 6) โรงเรียนต้องหาสิ่งป้อนเข้ามาเพื่อมาจัดการเปลี่ยนแปลง สิ่งป้อนเข้ามาประกอบด้วย ข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรบุคคล และทุนวิสัยทัศน์และนโยบายของคณะกรรมการ

โรงเรียน วัสดุอุปกรณ์ วิธีการ เครื่องมือ 7) โรงเรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนตั้งอยู่ 8) ทำการประเมินเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างผลลัพธ์ที่เป็นจริงและที่คาดหวัง นำข้อมูลย้อนกลับดูกระบวนการเรียนการสอนและสิ่งป้อนเข้า

การนำมาใช้

ความคิดที่ว่าโรงเรียนเป็นระบบสังคมเปิดนี้ นำมาสู่การบริหารจัดการด้วยทฤษฎีการบริหารแบบระบบเปิด ด้วยการมอบอำนาจให้โรงเรียนบริหารจัดการกันเอง การตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนอยู่ที่คณะกรรมการโรงเรียน ที่ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน ตัวแทนครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนบุคคลจากหน่วยงานอื่นและตัวแทนจากนักเรียน เป็นต้น

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์

บรรณานุกรม

- Getzl, J.W. and Guba , E.G. (1957). " Social Behavior and the Administration Process, " **School Reviews.** 65 : 423 - 41.
- Hoy, W.K. and Miskel, C. G. (2008). **Educational Administration : Theory, Research and Practice.** New York : The McGraw - Hill Company Inc.
- Parson, T. (1960). **Structure and Process in Modern Societies.** Glencoe, Illinois: Free Press.
- Weber, M. (1947). **The Theory of Social and Economic Organizations.** in T. Parson (Ed.) A. M. Henderson and T. Parsons (Trans.) New York : Free Press.